

PS

ALLEHANDA OM VARJEHANDA

Avdelningen ber att få reinstallera sig, denna gång med några iakttagelser från djurriket.

Själv har avdelningsföreståndaren fått inte mindre än två brev i anslutning till Gunnar Akners »Svensk Människoprovning?» (avdelningen nr 36/96). Skriver t ex Rune Jonstam i Nyköping:

Den presenterade modellen speglar det aktuella läget på ett pragmatiskt sätt. Problemgrunden (grundproblemet?) göds av våra massmediala välgörare. Rädslor sprids med löpsedelsfart, kontroll och försäkran om god fortsatt funktion eftertraktas. Är oljan, eller kompressionen, lite statistiskt avvikande bör justering ske inför ny kontrollbesiktning. [...] Sist, men icke minst, försörjer den Svenska Människoprovningen ett icke föraktligt antal provare, åtgärdare och kontrollanter. Personligen väntar jag bara på det godkännandemärke vi kan fästa i pannan på de, för året, godkända. Hoppas myndigheten (SoS?) har en god designer och producenten ett gott och hudvänligt lim.

I Kristinehamn har Lars-Erik Hansson hittat ett citat ur Lancet (nr 2 1959), där R Asher under rubriken »Talking sense» konstaterade:

One of the most irrational and comforting delusions held by the layman is the notion that his body is really a kind of motor-car. »I feel much better now you've given me a thorough overhaul» is a remark I have heard on many occasions. Doctors are often guilty of nourishing this delusion when they make remarks as »You'd better come in for a complete checkup». [...] But the analogy with the motor-car engines is false, and the only point where it applies is that when the trouble is very serious the patient is likely to be returned to his Maker.

I anledning av denna tidiga klarsyn undrar bidragsgivaren hur det egentligen var med bilbesiktning 1959: fanns den redan då? Efter en visit i uppslagsboken kan föreståndaren meddela att texten troligen saknar anknytning. Den obligatoriska kontrollbesiktningen i Sverige är något yngre än så. AB Svensk Bilprovning bildades 1963.

Avdelningen bildades genom att återkomma.

Sådan herre, sådan hund

När veterinären Mason på sjuttiotalet undersökte vikten hos hundar och deras ägare fann han att 44 procent av de feta hundarna hade en fet husse eller matte. Hunden speglar uppenbarligen också matvanorna i familjen.

Att det är komplicerat att syssla med överviktsbehandling hos människor vet snart alla. Veterinären Katherine Houpt från New York, USA, har gått vidare och skrivit en översikt om hur man tacklar ätbeteendeproblem hos hundar och katter.

20–30 procent av alla hundar tycks vara för tjocka. Det här förefaller för en amatör vara ett mycket enkelt problem att hantera (genom att ge hunden mindre att äta), men en sann amerikansk veterinär hittar förstås mera sofistikerade lösningar än så på detta nutritionsproblem.

Bantarkost för hundar med »utspädd» föda har länge funnits i handeln och fungerar, eftersom hundar inte i motsats till människor tycks kunna kompensera en kalorisk utspädning av maten.

Men även det omvända förekommer. Unga aktiva hundar kan utveckla anorexi. Många hundar undviker att äta om de inte har trevligt sällskap omkring sig. »Social facilitering», som veterinären poetiskt uttrycker det, kan då vara en lämplig metod för att få hunden att glufsa i sig sin mat. Men annars föreslår veterinären Valium till hunden för att få upp aptiten. Risken att Karo blir slö får man ta...

Ett vanligt problem bland hundar är så kallad koprofagi, dvs att hunden äter avföring från t ex andra hundar. Terapi: att stänka peppar över ekskrementer som hundar kan känna sig frestade att konsumera. Om man behandlar hundens egen köttportion i matskålen med amylas kommer hans egen avföring att lukta motbjudande.

Det mest raffinerade sättet är förstås att inducera en äkta smakaversion med apomorfin, som framkallar kräkningar. Att ha hunden kopplad i en lina under kvällspromenaden förefaller att vara för banalt för att passa en forskningsinriktad veterinär...

Hunden har en inbyggd gradering av läckerheter i matskålen och föredrar kött i ordningen: biff, fläsk, lamm, höns och hästkött. Medan hundar tycks ha en förmåga att försvara kroppsvikten på en given nivå, varierar katter betydligt mera i vikt, särskilt vid sjukdom eller under årstiderna. I motsats till de flesta andra djur är katter totalt ointresserade av socker.

Katter som lever naturligt tycks äta

många små mål om dagen, men äter lika gärna på natten. Veterinären tycker att en rimlig måltidsordning kan motsvara 12 möss per dygn.

Kanske man kan få Veterinärstyrelsen att utfärda en rekommendation som motsvarar Socialstyrelsens gamla råd om brödsnivåerna?

Många katter lider av anorexi, vilket är ett svårt kliniskt problem. Bland irriterande övriga katt-kostvanor märks bl a att tugga på ull, tröjor, filter osv. Problemet uppkommer om katten inte har tillgång till annan föda eller plantor, ben eller annat material att äta på i stället. Hög fiberhalt i kattmaten kan motverka problemet, och även där ser vi fram emot lämpliga rekommendationer från berörda myndigheter. Av oklar anledning tuggar katter gärna på telefonsladdar och band av skilda slag. Det sistnämnda kan ge upphov till tarmvred eller elektriska stötar.

Denna inträngande beskrivning av husdjurens bekymmer stämmer till ödmjuk eftertanke hos den luttrade doktorn, som inser att det trots allt finns vissa problem som sjukvården slipper att befatta sig med. Veterinärerna har dock möjligheten att om alla terapiförsök sviktar avliva patienten. Intresserad läsare hänvisas till ett helt supplement om dessa problem: Obesity in cats and dogs, Int J Obes 1994; 18 (suppl 1) S1-S43.

Stephan Rössner

Dr Tess

